
THUỐC MỚI CHỮA BỆNH TIỂU ĐƯỜNG

HỎI:

Tôi bị bệnh tiểu đường đã hơn 5 năm nay. Trước kia không đến nỗi lắm nhưng gần đây mặc dù uống thuốc đến mức tối đa, mức đường trong máu của tôi vẫn cao ở mức trên 200 mg%. Tôi nghe nói hiện nay có nhiều thuốc tiểu đường mới cho những người như trường hợp của tôi không cần phải chích insulin. Xin bác sĩ cho biết các loại thuốc này như thế nào và cách dùng ra sao?

Dương văn L.

ĐÁP:

Bệnh tiểu đường là một trong những bệnh càng ngày càng thấy nhiều nơi người Việt định cư tại Hoa Kỳ. Sở dĩ như thế vì tiểu đường là bệnh về biến dưỡng liên hệ đến vấn đề dinh dưỡng, ăn uống. Những người mập dễ bị bệnh này và người Việt tỵ nạn sang đây sau hơn 20 năm, số người mập vì ăn uống quá độ tăng lên nhiều và sự phát hiện ra bệnh tiểu đường càng gia tăng.

Bệnh tiểu đường được chia ra làm 2 loại: loại 1 là tiểu đường cần phải chích insulin, thường xảy ra nơi người trẻ, do một loại cực vi trùng phá hủy tụy tạng là cơ quan tiết ra chất insulin điều hòa lượng đường trong máu. Loại này thật ra hiếm thấy nơi người Việt tỵ nạn.

Hầu hết các bệnh tiểu đường của người Việt là loại 2, gọi là loại tiểu đường không lệ thuộc vào insulin. Nguyên nhân của tiểu đường loại 2 này là do cơ cấu tiếp nhận insulin (insulin

receptor) trên mô tế bào hoạt động không bình thường nên insulin tuy đầy đủ vẫn không làm cho chất đường glucose từ trong máu vào tế bào một cách bình thường được và gây ra lượng đường trong máu lên quá cao.

Ngoài ra những người bị tiểu đường loại 2 cũng có tụy tạng làm việc không được bình thường và có tỷ lệ chất glucagon là một loại kích thích tố khác trong việc biến dưỡng đường glucose cao hơn chất insulin gây ra rối loạn việc biến dưỡng glucose.

Bệnh tiểu đường là bệnh di truyền tuy cách thức di truyền chưa được biết rõ ràng. Nhiều sắc dân có tỷ lệ mắc bệnh tiểu đường rất cao như giống dân da đỏ Pima hơn 40% dân số bị tiểu đường. Người Á Châu nói chung và dân Việt nói riêng có lẽ tỷ lệ cũng khá cao tuy không có thống kê chính xác.

Thường nếu có anh chị em bị bệnh tiểu đường, xác suất cũng bị tiểu đường lên đến 1/4, nếu cha hay mẹ bị tiểu đường, người con có xác suất 1/3 bị bệnh tiểu đường theo.

Phần lớn việc định bệnh tiểu đường là do đi khám tổng quát, thử máu thấy đường lên cao, trên mức 140 mg% lúc buổi sáng nhịn đói. Những người này hầu như không có triệu chứng gì ngoài việc đa số hơi mập.

Vì thế những người bắt đầu vào cỡ tuổi 40, 50 trở lên nên đi khám tổng quát, nhất là nếu trong gia đình, bố mẹ anh chị em đã có người bị tiểu đường, hoặc gần đây thấy lên cân, mập hơn.

Một số người bị tiểu đường nặng hơn thường thấy có các triệu chứng như khát nước, tiểu nhiều, ăn nhiều, hay đói nhưng lại bị sụt ký. Những người bị các triệu chứng này cần phải đi khám và thử máu ngay vì đây là triệu chứng của đường trong máu lên quá cao.

Một triệu chứng hay thấy và do tiểu đường gây ra là bị tê tay, tê chân, thấy đau nhức hay chạy rần rần ở tay chân. Triệu chứng này do rất nhiều thứ gây ra nhưng một bệnh quan trọng và hay thấy là tiểu đường. Sở dĩ như thế vì tiểu đường có thể gây biến chứng ở dây thần kinh gọi là neuropathy.

Một số ít bị mắt mờ, đi khám thử tổng quát và khám phá ra bệnh tiểu đường. Nguyên nhân vì tiểu đường gây ra biến chứng trong võng mạc của đáy mắt, ảnh hưởng trên các mạch máu mắt hay gây phù gọi là macular edema. Vì thế những người bị mờ mắt hay triệu chứng khác về mắt đều cần thử máu xem có bị tiểu đường hay không?

Một số bệnh nhân khác chỉ tìm thấy bị tiểu đường khi đã có những biến chứng nặng như bị tai biến mạch máu não, hay bị nghẹt động mạch tim... vì thế việc định bệnh sớm là điều tối quan trọng để tránh những biến chứng tai hại, nguy hiểm.

Chữa bệnh tiểu đường đối với người Việt hầu hết bị tiểu đường loại 2 không cần dùng đến insulin. Chỉ trừ một số rất ít không giữ được mức đường bình thường với thuốc uống cần phải chích thêm insulin.

Hai loại thuốc uống chính hiện nay dùng để chữa tiểu đường là Glyburide bán dưới

các tên Micronase, Diabeta hay Glynase. Loại thuốc khác là Glipizide bán dưới tên Glucotrol. Các loại thuốc cũ trước kia như Diabinese, Orinase... đã quá cũ không tốt bằng hai loại thuốc Glyburide hay Glipizide nên hiện nay không mấy ai dùng đến nữa.

Các loại thuốc này có tác dụng làm tụy tạng tiết thêm chất insulin và có đôi chút tác dụng trên cơ cấu tiếp nhận insulin receptor tuy không rõ ràng cho lắm.

Tuy nhiên với hai loại thuốc Glyburide (Micronase, Diabeta) hay Glipizide (Glucotrol), một số người dù dùng thuốc lên đến mức tối đa vẫn không có được mức đường trong máu trở lại bình thường. Trước kia những người này phải chích thêm insulin, tuy nhiên hiện nay đã có các loại thuốc mới để uống thêm vào và giúp lượng đường trong máu trở lại bình thường không cần đến chích insulin. Các loại thuốc này là Glucophage (tên khoa học là Metformin) và gần đây nhất là thuốc Avandia, Actos.

Thuốc Glucophage có tác dụng làm giảm mức sản xuất đường glucose của gan, làm ruột non ít hấp thụ đường glucose hơn và làm tăng tác dụng của insulin trên mô tế bào. Vì thế thuốc Glucophage được dùng tốt nhất chung với các loại thuốc như Glyburide hay Glipizide như kể trên.

Mức hiệu quả rất cao. Phần lớn bệnh nhân dùng tối đa thuốc như Micronase chẳng hạn, dùng 4 viên một ngày (tức 20 mg) vẫn không điều chỉnh được mức đường trong máu

xuống bình thường có thể dùng hai viên Micronase cộng với hai viên Glucophage (mỗi viên 500 mg) có thể làm mức đường glucose trở lại bình thường và không cần phải dùng đến cách chích insulin.

Tương đối dùng thuốc này không gây phản ứng gì khó chịu nhiều, tuy nhiên có một phản ứng gọi là lactic acidosis tuy rất hiếm, nhưng có thể xảy ra và khá nguy hiểm, nên khi dùng thuốc Glucophage cần phải thử máu thường xuyên và những người bị bệnh thận không nên dùng để tránh phản ứng này.

Ngoài ra những người bệnh nhân bị tiểu đường và quá mập có thể dùng thuốc Glucophage đầu tiên để chữa bệnh tiểu đường vì thuốc Glucophage có tác dụng nhiều hơn nơi người mập. Hiện nay thuốc tổng hợp hai thứ Metformin (Glucophage) và Glyburide gọi là Glucovanve tiện lợi hơn vì chỉ cần uống một thứ thuốc thay vì hai thứ và hiện nay đã bán dưới dạng generic rẻ hơn nhiều.

Thuốc Avandia và Actos mới hơn và có tác dụng làm giảm mức chống cự insulin của mô tế bào nên dùng chung với các loại thuốc Glyburide hay Glipizide cũng rất tốt để chữa tiểu đường không cần đến chích insulin. Thuốc Avandia cũng được hợp chung với thuốc Metformin gọi là Avandamet dùng tiện lợi cho những bệnh nhân cần phải uống nhiều loại thuốc.

Một số các người bệnh bị tiểu đường nặng sẽ phải dùng cả 3 loại thuốc Glyburide, Metformin và Avandia mới làm mức đường trở lại bình thường

nhên dùng thuốc tổng hợp như Glucovance cộng với Avandia hay Avandamet cộng với Glyburide sẽ tiện hơn.

Tóm lại hiện nay cách chữa bệnh tiểu đường loại 2 là loại tiểu đường thường thấy nơi dân Việt, phương pháp đầu vẫn là ăn kiêng, xuống ký bớt. Sau đó là dùng một trong các loại thuốc làm tăng mức sản xuất insulin của cơ thể như Micronase, Diabeta, Glucotrol hoặc nơi người quá mập có thể dùng ngay thuốc Glucophage.

Nếu vẫn chưa làm mức đường trở lại bình thường hay sau một thời gian, bệnh tiểu đường nặng hơn, lúc đó nên dùng thêm thuốc như Glyburide cộng với Glucophage hay Avandia. Nếu tiểu đường nặng và mức đường chưa bình thường sẽ phải uống cả 3 thứ thuốc.

Tuy nhiên cách chữa này cần theo dõi thường xuyên để tránh những phản ứng nguy hiểm. Ngoài ra bệnh tiểu đường là một bệnh kinh niên, phải chữa suốt đời nên việc đi khám, thử máu thường xuyên là điều quan trọng để giữ cho bệnh tiểu đường không trở nặng và gây ra nhiều biến chứng tai hại khác.

BS Nguyễn Đình Phùng
